

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM FAKÜLTESİ
ÖZEL EĞİTİM ÖĞRETMENLİĞİ

2021-2022 BAHAR DÖNEMİ

ÖEÖ 408 (E) ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI II DERSİ

KAVRAM ÖĞRETİM PROGRAMI

DERSİN ÖĞRETİM ÜYESİ:
DR. ÖĞR. ÜY. NURAY ÖNCÜL

HAZIRLAYAN:
HATİCE ÇİFÇİ

23003765028

Eskişehir

2022

KAVRAM ÖĞRETİM PROGRAMI

1. ÖĞRENCİ KİMLİK BİLGİLERİ

Adı soyadı: Elif YENİCE

Cinsiyet: KIZ

Yaş: 9

Okul/ Sınıf: Uluönder Özel Eğitim Uygulama Okulu/ 2-A

Ek Yetersizlik: Yok

Uygulamacı: Hatice ÇİFÇİ

2. ÖĞRENCİNİN GENEL PERFORMANS DÜZEYİ

Elif'in genel performans düzeyi aşağıdaki gibidir;

- ❖ **Bilişsel gelişim:** Tek eylem bildiren basit yönergeleri yerine getirir. Kendisinden bir nesne istenildiğinde istenilen nesneyi getirir. Yönlendirildiğinde belirli bir alana doğru gider. 3 parçalı puzzle yapar. El-göz koordinasyonu sağlar. Büyük olanı gösterir. Küçük olanı gösterir. Uzun olanı gösterir. Kısa olanı gösterir.
- ❖ **Dil gelişimi:** Tek eylem bildiren basit yönergeleri yerine getirir. Kişileri ayırt eder. Konuşan kişiye dikkatini yöneltir. Kendiliğinden konuşma başlatır. Adını söyleyen kişiye bakar. Kendisine verilen en fazla beş kelimedenden oluşan yönergeleri yerine getirir.
- ❖ **Sosyal beceriler:** Göz kontağı kurar. Çak yapar. Adına tepki verir. Arkadaşlarıyla iş birliği kurar. Etkileşim başlatır. Basit vedalaşma ifade ve eylemlerini kullanır. Kendisine yönelik başlatılan etkileşimlere katılır. Arkadaşlarını bağımsız olarak alkışlar.
- ❖ **Öz bakım becerileri:** Tuvaletini yapar. Montunu çıkarabilir. Pantolonunu çıkarabilir. Çatal ve kaşık kullanarak yemek yiyebilir. Pipetle ve bardakla sıvı içebilir.
- ❖ **Kaba motor:** Serbest şekilde yürür. Serbest şekilde koşar. Ayak değiştirerek merdiven iner çıkar. Tek ayakla yerinde veya bir engel üzerinden zıplar. Çift ayakla yerinde veya bir engel üzerinden zıplar. Kendisine atılan topu tutar. Temel duruşları ve yerinde dönüşler yapar.
- ❖ **İnce motor:** Kalem tutar. Rastgele boyar. Noktaları birleştirir. Yoğurma malzemelerini yoğurur ve şekil verir. Kendisine yırtması için verilen kâğıdı yırtar. Baskı yapabilir. Montunun fermuarını açar.

3. ÖĞRETİLECEK KAVRAMA AİT BİLGİLER

Kavram: Farklı kavramı.

Kavramın Seçilme Nedeni: Elif ile bire bir zaman geçirilip gözlem yapılarak ve öğretmenleriyle görüşmeler yapılarak elde edilen veriler ışığında Elif'in temel kavramlardan biri olan "Farklı" kavramını edinemediği görülmüştür. Bunun üzerine sınıf öğretmenleri ile ortak karar alınıp kendisiyle "Farklı" kavramına yönelik çalışma düzenlenmesi kararlaştırılmıştır. Kavramın öğretimi sayesinde Elif'in alıcı ve ifade edici dil becerilerinde gelişme gözleneceği düşünülmüştür. Aynı zamanda bilişsel becerilerini geliştirmek amacıyla kavram öğretimine karar verilmiştir. Buna göre alan yazında da geçen kavram öğretiminin sıralaması gözetilerek farklı kavramının öğretilmesi kararlaştırılmıştır. Kavram öğretim planı "Farklı" kavramı üzerine düzenlenmiştir.

Gerekli Ön Koşul Beceriler: Farklı kavramı öğretiminin ön koşul becerileri şöyledir;

- ❖ Görsel ve işitsel algılayabilme,
- ❖ Tek basamaklı sözel yönergeleri takip edebilme,
- ❖ Taklit edebilme (Nesne ile ve nesnesiz temel taklit),
- ❖ Ortak dikkat,
- ❖ Eşleme yapabilme,
- ❖ Alıcı dil becerilerine sahip olma.

4. KAVRAM ANALİZİ

Kavram: Farklı.

Kavramın Tanımı:

- ❖ Farklı olan, aralarında fark bulunan, değişik, ayrımlı.¹

İlişkili Nitelikler:

- ❖ İki nesnenin uzay boşluğunda derinlik, uzunluk, renk, tür, görünüm, tip ve çaplarının birbirine eşit olması.

İlişkisiz Nitelikler:

- ❖ Nesnelerin rengi

¹ TDK Büyük Sözlük.

- ❖ Nesnelerin boyutları arasındaki fark ölçütü
- ❖ Nesnelerin yapıldığı malzeme
- ❖ Nesnelerin işlevi

5. ARAÇ SETLERİ

Farklı kavramının öğretimi için 3 farklı araç seti oluşturulmuştur. İlk araç seti; aralarındaki farkın belirgin olduğu 3 boyutlu gerçek nesnelere oluşturulmuş, ikinci araç seti aralarındaki farkın daha az olduğu (renk ve boyut) 3 boyutlu gerçek nesnelere oluşturulmuş, üçüncü araç seti ise 15x10 ebadında 2 boyutlu kartlardan oluşturulmuştur. Öğrenci, ilk araç setinde ölçütü karşıladıktan sonra ikinci araç setiyle öğretilere devam edilecektir.

1. ARAÇ SETİ		
<i>Olumlu Örnekler</i>		<i>Olumsuz Örnekler</i>
1	Beyaz plastik çatal.	2 adet eş şeffaf plastik bardak.
2	Mavi dil çubuğu.	2 adet eş sarı pinpon topu.
3	Siyah silgi.	2 adet eş mavi kalemıraş.
4	Kahverengi plastik oyuncak köpek.	2 adet eş plastik kırmızı araba
5	Siyah silgi.	2 adet eş mavi ponpon.
2. ARAÇ SETİ		
<i>Olumlu Örnekler</i>		<i>Olumsuz Örnekler</i>
1	Beyaz plastik bardak.	2 adet eş şeffaf plastik bardak.
2	Beyaz pinpon topu.	2 adet eş sarı pinpon topu.
3	Metal kalemıraş.	2 adet eş mavi plastik kalemıraş.
4	Yeşil araba.	2 adet eş plastik kırmızı araba
5	Kırmızı ponpon	2 adet eş mavi ponpon.
3. ARAÇ SETİ		
<i>Olumlu Örnekler</i>		<i>Olumsuz Örnekler</i>
1	15x10 ebadında çilek resimli kartı	15x10 ebadında 2 adet eş elma resimli kartı.
2	15x10 ebadında bisiklet resimli kartı	15x10 ebadında 2 adet eş araba resimli kartı

3	15x10 ebadında çanta resimli kartı	15x10 ebadında 2 adet eş kalem resimli kartı
4	15x10 ebadında tavşan resimli kartı	15x10 ebadında 2 adet eş köpek resimli kartı
5	15x10 ebadında çilek resimli kartı	15x10 ebadında 2 adet eş muz resimli kartı

Ölçüt Bağımlı Ölçü Aracı ve Performans Kayıt Tablosu

“Farklı Kavramı”

AMAÇ	Ölçüt	Sorular	Araç Setleri	Doğru Tepki	Yanlış Tepki	Tepkisiz kalma
Elif, “Farklı olanı göster!” yönergesi verildiğinde, üç oturum üst üste 5 denemenin 4’ünde, farklı nesne setlerinden oluşan, 3 tane nesne arasından farklı olanı gösterir.	4/5	“Farklı” olanı göster.	Beyaz plastik çatal, 2 adet eş şeffaf plastik bardak.			
			Mavi dil çubuğu, 2 adet eş sarı pinpon topu.			
			Siyah silgi, 2 adet eş mavi kalemıraş.			
			Kahverengi plastik oyuncak köpek, 2 adet eş kırmızı araba.			
			Siyah silgi, 2 adet eş mavi ponpon			
Sonuç:						
Elif, “Farklı olanı göster!” yönergesi verildiğinde, üç oturum üst üste 5 denemenin 4’ünde, farklı nesne setlerinden oluşan, 3 tane nesne arasından farklı olanı gösterir.	4/5	“Farklı” olanı göster.	Beyaz plastik bardak, 2 adet eş şeffaf plastik bardak.			
			Beyaz pinpon topu, 2 adet eş sarı pinpon topu.			
			Metal kalemıraş, 2 adet eş mavi plastik kalemıraş.			
			Yeşil araba, 2 adet eş plastik kırmızı araba.			
			Kırmızı ponpon, 2 adet eş mavi ponpon.			
Sonuç:						
Elif, “Farklı olanı göster!” yönergesi verildiğinde, üç oturum üst üste 5	4/5	“Farklı” olanı göster.	15x10 ebadında çilek resimli kartı, 15x10 ebadında 2 adet eş elma resimli kartı.			

denemenin 4'ünde, farklı nesne setlerinden oluşan, 3 tane nesne arasından farklı olanı gösterir.			15x10 ebadında bisiklet resimli kartı, 15x10 ebadında 2 adet eş araba resimli kartı.			
			15x10 ebadında çanta resimli kartı, 15x10 ebadında 2 adet eş kalem resimli kartı.			
			15x10 ebadında tavşan resimli kartı, 15x10 ebadında 2 adet eş köpek resimli kartı.			
			15x10 ebadında çilek resimli kartı, 15x10 ebadında 2 adet eş muz resimli kartı.			
Sonuç:						

6. AMAÇ

Elif, “Farklı olanı göster!” yönergesi verildiğinde, üç oturum üst üste 5 denemenin 4'ünde, farklı nesne setlerinden oluşan, 3 tane nesne arasından farklı olanı gösterir.

ÖĞRETİM VE DEĞERLENDİRME AŞAMASI

Öğretimin Planlanması

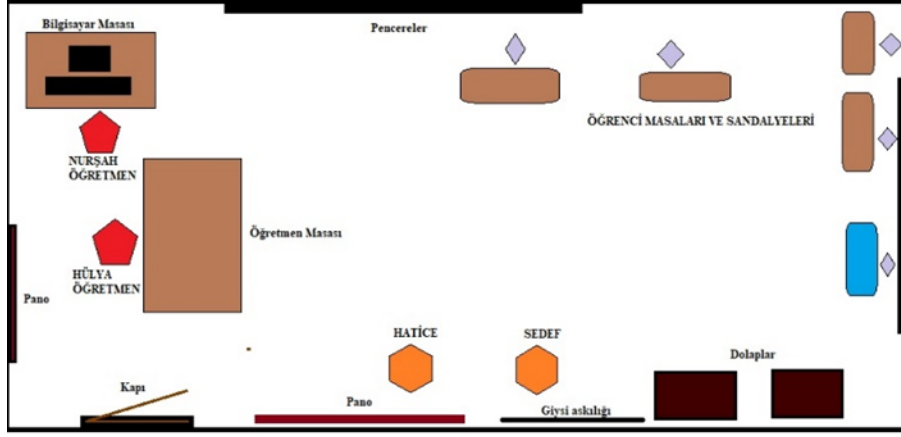
Öğretim Yöntemi: Yanlırsız öğretim yöntemlerinden olan *Sabit Bekleme Süreli Öğretim Yöntemi* kullanılacaktır.

Yöntemin Seçilme Nedeni: Öğrencinin öğretim sırasında vereceği bağımsız doğru tepkilerin, ek yoklama oturumlarına gerek duyulmadan kaydedilebilir olması açısından kullanılışlı bir öğretim yöntemi olması sebebiyle bu yöntemin kullanılmasına karar verilmiştir.

Yönteme Dair Detaylar: Sabit bekleme süreli öğretim yöntemi iki aşamadan oluşur. İlk aşama 0 saniye bekleme süreli öğretim aşamasıdır. Bu aşamada öğretmen adayı, yönergeyi verir vermez öğrencinin bağımsız tepki vermesini beklemeden kontrol edici ipucunu hemen sunar. Burada, öğrencinin yanlış yapma olasılığı ortadan kaldırılmış olur. Bu aşamadaki amaç kavrama yönelik, kavramayı sağlamaktır. İkinci aşama ise sabit (örneğin 5 saniye) bekleme süreli öğretim aşamasıdır. Bu aşamada öğrenciye kavradıklarını uygulama, sergileme fırsatı sunulur. Böylelikle bu aşamada öğretmen adayı, yönergeyi verdikten sonra bir süre (örneğin 5

saniye) bekler. Öğrenci doğru tepki verirse pekiştirir, yanlış tepki verirse veya tepkisiz kalırsa kontrol edici ipucunu sunar. Öğrencinin ipucuyla doğru tepki vermesini sağlar. Bu aşamada kavramı, bağımsız olarak göstermesi hedeflenir.

A) Ortam:

Şekil 1 2/A sınıfı krokisi.

Elif'in yoklama, öğretim ve izleme oturumları, eğitim gördüğü Uluönder Özel Eğitim Uygulama Okulu 2/A sınıfında yapılacaktır. Sınıfın krokisi şekil 1'de görüldüğü gibidir. Genelleme oturumları ise Sedef öğretmeni ile 2/A sınıfında gerçekleştirilecektir.

B) Zaman: Yoklama oturumları öğretim başlamadan bir hafta önce pazartesi ve salı günleri saat: 10:00'da gerçekleştirilecek başlama düzeyi verileri alınacaktır. Ayrıca öğretim bittikten sonra yani ölçüt karşılandığındaki ilk uygulama günü saat: 11.00'de öğretim sonrası değerlendirme oturumu gerçekleştirilecektir. İzleme oturumları öğretim bittikten sonraki 2., 4., 6. ve 8. haftalar saat: 10.50 ile 11.20 arasında, genelleme oturumları ise öğretim bittikten hemen sonra gün içinde karşılaşılan en uygun fırsatta/firsatlarda yapılacaktır.

C) Kullanılacak Pekiştiriciler: Kavramın öğretiminde pekiştiriciler belirleme yöntemiyle belirlenmiş iki tür pekiştirici kullanılacaktır. Sabit saniye bekleme süreli denemelerde Elif'in ipucundan önce verdiği doğru tepkiler ayrımlı olarak pekiştirilecektir. Bu pekiştiricileri, şöyle sıralayabiliriz:

Pekiştirici türü	Pekiştirici
Sözel pekiştirici	Aferin, harikasın, süpersin, çok güzel gösterdin.

Sosyal pekiştirici	Çak yapma, yanağını sıvazlama.
--------------------	--------------------------------

D) Araç – Gereçler: Araç setleri tablosunda aktarılan araç gereçlere ek olarak yoklama, öğretim, izleme ve genelleme oturumları için ilgili oturumlara ait veri kayıt formları ve kalem kullanılacaktır.

Başlama Düzeyi Yoklama Oturumları

Öğretime başlamadan önce öğrencinin performans düzeyini belirlemek için başlama düzeyi yoklama oturumları düzenlenecektir. Bu oturumlarda veri toplanacak ve “*çok fırsat tekniği*” kullanılacaktır. Bu tekniğin kullanılmasındaki amaç, çocuğun basamak içindeki bütün nesne setlerine vereceği tepkileri görüp kaydetmektir. Elif, tek fırsat denemede ilk nesne setinde yanlış tepki verdiğiğinde deneme sonlandırılacağından sonraki setleri görmemiş olacaktır. Bu ise istenen bir durum değildir. Elif’in verdiği doğru tepkiler pekiştirilecek, yanlış tepkiler veya tepkisiz kalma durumları ise görmezden gelinecek bir sonraki denemeye geçilecektir. Bu oturumlara, 3 oturum üst üste kararlı veri elde edilinceye kadar devam edilecektir. Elif’in çok fırsat tekniğine göre performansının belirlenmesi aşağıdaki basamaklar halinde gerçekleştirilecektir:

1- Elif’in çalışmaya dikkatini yöneltmesi sağlanır;

✓ “*Merhaba Elif, bugün seninle “Farklı” kavramını çalışacağız hazır mısın?*”

Şeklinde Elif’e sorulacak Elif’ten hazır olduğuna dair bir tepki alındığı an sözel olarak pekiştirilecektir.

✓ “*Harikasın! Haydi başlayalım*”

Daha sonra yönergeye geçilecektir.

2 – Elif’e “*Farklı olanı göster.*” yönergesi verilir.

3 – Elif’in tepki vermesi için 5 saniye beklenir.

4 – Elif, 5 saniye içinde doğru tepki verdiğiğinde veri kayıt formunun ilgili bölümüne artı (+) işareti konulur ve Elif pekiştirilir.

5 – Elif, 5 saniye içinde yanlış tepki verdiğiğinde veya tepkisiz kaldığında veri kayıt formunun ilgili bölümüne eksi (-) işareti konulur ve yeni bir denemeye geçilir.

6 – Bütün denemeler için yukarıdaki işlemler aynı şekilde gerçekleştirilecektir.

7 – Yukarıdaki bütün aşamalar bütün araç setlerinde aynı şekilde uygulanır.

8 – Öğretim öncesi yoklama oturumlarına, Elif’in verilerinde kararlılık elde edilinceye kadar devam edilir.

9 – Öğretimde ölçüt karşılandıktan sonra öğretim sonrası yoklama oturumları düzenlenir ve yoklama verileri kaydedilir. Yoklama oturumlarına, en az üç oturum arka arkaya kararlı veri elde edilinceye kadar devam edilir.

10 – Elif’in doğru tepkileri veri toplama formuna kaydedilecek. Bu şekilde öğrencinin doğru tepki oranları elde edilecek elde edilen veri grafiğe işlenecektir.

Öğretim Oturumları

Yoklama oturumlarında kararlı veri toplandıktan sonra sabit bekleme süreli öğretim yöntemiyle “Farklı” kavramının öğretimine başlanacaktır. İlk oturum sıfır saniye bekleme süreli öğretim denemeleri gerçekleştirilecek ikinci oturumda ise sabit (5) saniye bekleme süreli öğretim denemeleri gerçekleştirilecektir. Kontrol edici ipucu olarak sözel ve tam fiziksel ipucu kullanılacaktır. Genel süreç şu şekilde işleyecektir:

Sıfır saniye bekleme süreli öğretim aşaması için:

1 – Kullanılacak araç – gerecin kontrolü yapılır.

2 – Elif’in çalışmaya dikkatini yöneltmesi sağlanır:

✓ “*Merhaba Elif, bugün seninle farklı kavramını çalışacağız hazır mısın?*”

Şeklinde Elif’e sorulacak Elif, hazır olduğuna dair bir tepki verdiği an sözel olarak pekiştirilecektir.

✓ “*Harikasın! Haydi başlayalım*”

Daha sonra araç seti, Elif’in masasına konulacak ve yönergeye geçilecektir.

3 – Elif’e “*Farklı olanı göster.*” yönergesi verilir. Öğretmen adayı yönergeyi verir vermez sözel ve tam fiziksel ipucunu birlikte kullanarak (*Elinin üstünden tutup farklı olan nesneye götürür, “Farklı olan bu.” der*) Elif’in ilk aşamada doğru tepki vermesini sağlar.

4 – Elif, ilk aşamayı doğru bir şekilde yerine getirirse Elif’e pekiştireç (afetin!) verilir.

5 – Elif’in yanlış tepkisi veya tepkisiz kalması durumunda, farklı olan nesne gösterilir. Ardından yeni denemeye geçilir.

6- Elif’in tesadüfen doğru tepki vermesinin önüne geçilmek için araç setlerinden farklı olan nesnenin konumu, her denemede değiştirilir.

7- Bu süreç, diğer tüm araç setleri için de aynen izlenir.

Sabit saniye bekleme süreli öğretim aşaması için;

1 – Kullanılacak araç – gerecin kontrolü yapılır.

2 – Elif’in çalışmaya dikkatini yöneltmesi sağlanır:

✓ “Elif, şimdi seninle çalışmamıza devam edelim, hazır mısın?”

Şeklinde Elif’e sorulacak Elif, hazır olduğuna dair bir tepki verdiği an sözel olarak pekiştirilecektir.

✓ “Harikasın! Haydi başlayalım”

Daha sonra beceri yönergesine geçilecektir.

3 –Elif’e “*Farklı olanı göster.*” yönergesi verilir. Öğretmen adayı, yönergeyi verdikten sonra Elif’in tepki vermesi için 5 saniye bekler.

4 – Elif, ilgili aşamada 5 saniye içinde doğru tepki verirse ölçüt bağımlı ölçü aracı ve performans kayıt tablosuna ilgili aşama için artı (+) işareti konulur ve Elif, ayrımlı olarak (Harikasın, çak bakalım!) pekiştirilir.

5 – Elif, ilgili aşamada 5 saniye içinde yanlış tepki verirse Elif’in verdiği bu yanlış tepki görmezden gelinir ve ölçüt bağımlı ölçü aracı ve performans kayıt tablosuna ilgili aşama için eksi (-) işareti konulur.

6 – Elif, ilgili aşamada 5 saniye içinde (bekleme süresi) tepkisiz kalırsa belirlenen kontrol edici ipuçlarıyla Elif’in doğru tepki vermesi sağlanır ve sözel olarak (“Aferin!”) pekiştirilir.

7 – Elif, 5 saniye beklemenin ardından verilen kontrol edici ipucundan sonra doğru tepki verirse sözel olarak (“Aferin!”) pekiştirilir.

8 – Elif, 5 saniye beklemenin ardından verilen ipucundan sonra yanlış tepki verirse öğretmen adayı, onun yerine doğru davranışı yerine getirir (*Farklı olan bu!* der) ve sonraki denemeye geçer.

9- Elif’in tesadüfen doğru tepki vermesinin önüne geçilmek için araç setlerinden farklı olan nesnenin konumu, her denemede değiştirilir.

10 – Diğer bütün aşamalarda da bu süreç aynı şekilde uygulanır.

11 – Çalışma sonlandığında öğrenci çalışmaya katıldığı için “Elif, bugün benimle çok güzel çalıştın!” denilerek pekiştirilir.

12- Bütün araç setleri için de yöntem aynı sırayla izlenir.

Bu oturum denemeleri ölçüt karşılanıncaya kadar devam edecektir. Öğretim sırasında öğrencinin ipucundan önce verdiği doğru tepkiler ölçüt belirlemede kullanılacaktır.

İlk araç seti (aralarındaki farkın belirgin olduğu 3 boyutlu gerçek nesnelere) ile ölçüt karşılandığında yukarıda anlatıldığı şekilde, ikinci araç seti (aralarındaki farkın daha az olduğu 3 boyutlu gerçek nesnelere) ile öğretim devam ettirilecek bunda da ölçüt karşılandığında, üçüncü araç seti (15x10 ebadında 2 boyutlu kartlar) ile öğretim gerçekleştirilecektir.

Toplu Yoklama Oturumları

Başlama düzeyi yoklama oturumları ile aynı şekilde yapılır. Öğretim tamamladıktan, öğrenci ölçütü karşıladıktan sonra performans almak için düzenlenir. Süreç, başlama düzeyi oturumlarında anlatıldığı gibi aynen uygulanacaktır. Veriler, veri kayıt formuna işlenecek sonuç grafiğe işlenecektir.

İzleme Oturumları

İzleme oturumları öğretim tamamlandıktan sonraki 2., 4., 6., ve 8. Haftalarda gerçekleştirilecektir. Oturumdaki tüm süreç başlangıç düzeyi yoklama oturumlarında anlatıldığı gibi izlenecektir. Veriler veri kayıt formuna işlenecek sonuç grafiğe işlenecektir.

Genelleme Oturumları

Genelleme oturumları, öğretim sonra erdikten sonra düzenlenecektir. Kişiler arası genelleme yapılacaktır. Bu amaçla Sedef öğretmen, günlük yoklama oturumları ile aynı süreci işleterek genelleme oturumu düzenleyecektir. Genelleme oturumları bir oturum şeklinde düzenlenecektir.

ARAÇ SETİ GÖRSELLERİ

1. Araç seti görseli:

2. Araç seti görseli:

3. Araç seti görseli:

